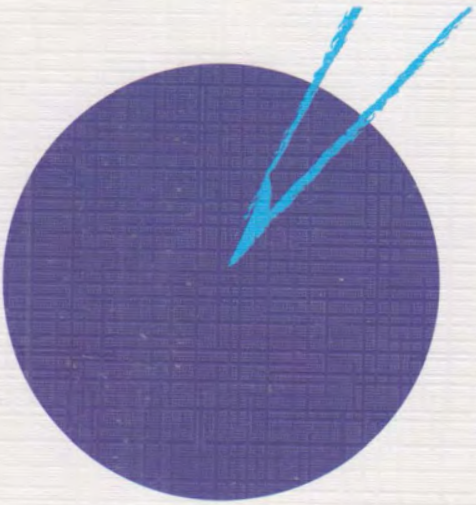
yaşar miraç

trabzonlu delikanlı

imza kitaplar

AYRINTI

ŞİİR

Yaşar Miraç

1953 Trabzon doğumlu. 1971'de Trabzon Lisesi'ni bitiren Miraç yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde tamamladı. İlk şiirleri 1960'lı yılların sonunda Trabzon'daki yerel gazetelerde görünen şairin sonraki şiir ve yazıları dönemin önde gelen edebiyat dergileri ve gazetelerinde yayınlandı. Yaşar Miraç'ın 1979 yılında yayımlanan *Trabzonlu Delikanlı* adlı kitabı bir ilk yapıt olarak büyük ilgi gördü ve 1980 Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü'nü kazandı. Devam kitapları sayılabilecek *Gül Ekmek* (1980) ve *Taliplerin Ağıdı* (1980) isimli kitapları *Trabzonlu Delikanlı* ile birlikte 12 Eylül askeri rejimi tarafından yasaklandı. Editörlüğünü üstlendiği Yeni Türkü Yayınları'nda 1979'dan başlayarak dönemin genç şairlerinin ilk yapıtlarını ve diğer kitaplarını yayımlayan Miraç'ın *Çan Deresi Türküleri* (1981), *İçli Şarkılar* (1981), *Trabzon'dan Çıktım Yola* (1981), *İstanbul Bir Kırmızı Gül* (1985), *Yurdumun İşçileri* (1985), *Barış Güllerinin Gümüş Denizi* (1986), *Güleriz Ağlanacak* (1988), *Karadeniz Hırçın Kız* (1988) adlı kitapları 1980'li yıllarda okurla buluştu. Miraç 1982'de yurtdışına çıktı ve yirmi yılı aşkın süre Almanya'da yaşadı. 1990'ların sonu ve 2000'li yıllarda *Lazcaz, Deli Dumrul Sarı Yıldız, Pembe Halk, Trabzonaşk* ve *Sevgili Mutsuzluğum* adlı şiir kitaplarıyla, usta ressamlarımızın renkli resimlerinin yer aldığı *1001 Şiir* adlı kitabı değişik yayınevlerinden yayımlandı.

1980'lerde bazı eleştirmenlerce *Yeni Halk Şiiri*'nin öncüsü olarak nitelenen Miraç'ın şiirleri Almanca, İngilizce, Rusça başta olmak üzere birçok dile çevrilmiş; adını verdiği *Yeni Türkü* müzik topluluğu da içlerinde olmak üzere farklı müzisyenler tarafından bestelenmiş ve yorumlanmıştır. Önemli uluslararası sempozyumların davetlisi ve katılımcısı olan şair, *Barış Güllerinin Gümüş Denizi* kitabındaki *Dilsiz Sevdalılar* bölümüyle 1983 Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Ödülü'ne değer görüldü.

Memleketi Trabzon'a ve futbol tutkusuna adanmış yapıtları bulunan Miraç'ın çocuk oyunları, masal, film ve belgesel senaryosu dallarında da bazıları filme alınmış çok sayıda çalışması vardır. Miraç'ın *Kömürkirchen* adlı belgesel-şiir kitabı da yıl içinde yayınevimiz tarafından yayımlanmıştır.

Yaşar Miraç

Trabzonlu Delikanlı

Ayrıntı: 925
Şiir Dizisi: 4

Trabzonlu Delikanlı
Yaşar Miraç

© Yaşar Miraç, 2015

Bu kitabın tüm yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Petek Yılmaz

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Desen
Orhan Taylan

Fotoğraflar
Mustafa Reşat Sümerkan

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı
Yazın Basın Yayın Mat. Tur. Tic. Ltd. Şti.
Çevre Sanayi Sitesi 8. Blok No: 38-40-42-44
Başakşehir - İstanbul
Sertifika No: 12028

Birinci Basım: Sanat Emeği Yayınları, İstanbul, Mayıs *1979*
İkinci Basım: Yeni Türkü Yayınları, Gelsenkirchen, Nisan *1985*
Üçüncü Basım: Cem Yayınları, İstanbul, *1991*
Dördüncü Basım: Adam Yayınları, İstanbul, *2000*

Ayrıntı Yayınları'nda Birinci Basım: Ekim *2015*

Baskı Adedi *2000*

ISBN 978-605-314-033-7
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No.:3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/AYRINTIYAYINEVI facebook.com/ayrinti.yayinlari instagram.com/ayrintiyayinlari

Yaşar Miraç

Trabzonlu Delikanlı

Sunuş

6 Şubat 2008 tarihli bir gazete haberinde, dönemin gerici siyasal parti liderlerinden birinin *Cumhuriyet* gazetesi ve şair Yaşar Miraç hakkında hakaret davası açtığı belirtilmekteydi. Tuhaf siyasal konumunu günümüzde de devam ettiren gerici siyasetçinin gerekçesi, "Trabzon'daki örtülü faşist örgütlenme" ile ilgili yazısında şairin onun adını da anmış olmasıydı. Haber bu vesileyle Miraç'ın otuz yıl kadar önce kitapları nedeniyle sıkıyönetim mahkemesinde yargılandığı davalara da göndermede bulunuyor, şairin *Trabzonlu Delikanlı* isimli kitabına atıfta bulunarak şiir serüveni hakkında bilgi veriyordu. Şu ifadeler özellikle dikkat çekiciydi:

"1979 yılında yayınlandığında dönemin Türk Dil Kurumu'nun Şiir Ödülünü de alan *Trabzonlu Delikanlı* kitabında şair Miraç yöre halk kültürünü şiire dönüştürerek edebiyat tarihinde yer edinmişti... *Türk Dili, Sanat Emeği, Militan, Yazko Edebiyat* gibi dergilerde şiirleri yayınlanan Yaşar Miraç, halen barış, demokrasi, gurbet, sıla konulu şiirler yazıyor. Miraç, 1982 Abdi İpekçi Dostluk ve Barış Ödülü'nün de sahibi."

Şiiri ve şiirinden de esin alan toplumcu siyasal tavrı nedeniyle devlet kurumlarının ve gerici kesimlerin saldırılarına hedef olan Yaşar Miraç'ın önde gelen edebiyat dergilerinde "barış, demokrasi, gurbet, sıla" şiirlerini yayınladığı 1970'li yıllar, ülkemizde devasa bir altüst oluşun yaşandığı yıllardı.

Tüm ülkeyi saran toplumsal uyanışın etkileri en çok büyük kentlerde hissediliyordu. Hayatın tüm alanları "politize" olmuştu. Fabrikalar, tarlalar, okullar, gecekondular... Her şey büyük bir uyanış, devinim ve değişim içindeydi. Halkçı, aydınlanmacı, toplumcu sol değerler daha önce rastlanmamış biçimde itibar görüyor, halkın siyasal süreçlere katılımı katlanarak her geçen gün çığ gibi büyüyordu. "Yeni" olan her şey solla birlikte anılıyordu. Yeni siyaset, yeni sanat, yeni sinema, yeni tiyatro ve elbette yeni şiir.

Genç ve devrimci dimağlar çeviri edebiyat aracılığıyla bir yandan evrensel kültürün değerleriyle buluşurken diğer yandan kendi öz folkloruyla, kadim Anadolu kültürünün çokkatmanlı boyutuyla yeniden tanışıyordu. Müzikte, sinemada, tiyatroda tam anlamıyla bir "devrim" yaşanmaktaydı. *Umut*, *Arkadaş* gibi ses getiren filmlere imza atan Yılmaz Güney yeni sinemanın sembolü olmuştu. Brecht gibi yazarlardan uyarladıkları oyunlarla AST ve devrimci tiyatro toplulukları siyaset sahnesinin dolaysız özneleri haline geliyor, gerici kesim ve çetelerin saldırılarından nasiplerini alıyorlardı. Bir tarafta Aşık İhsani gibi halk ozanları, diğer tarafta Cem Karaca, Fikret Kızılok gibi kentli müzisyenler Anadolu folk ve rock bireşimi yapıtlarıyla, çıktıkları turneler-

de verdikleri konserlerle on binleri bir araya getiriyor, gördükleri geniş halk desteğiyle gündem yaratıyorlardı. Üzerindeki tartışma günümüzde de süren ifadeyle söylemek gerekirse, sanat halka inmiş, halka malolmuştu.

Edebiyat da muazzam bir devinim içindeydi. Yaşar Kemal, Fakir Baykurt, Orhan Kemal gibi romancıların yapıtları tekrar tekrar okunurken başta Nâzım Hikmet olmak üzere on yılların yasaklı imza ve akımları halkla buluşuyor, şiir kitapları baskı üstüne baskı yapıyordu. Mutlu bir ifadeyle "yerelle evrenselin harman olduğu", umudun diri, şiirin kıymetli olduğu zamanlardı.

Böyle bir ortamda Anadolu'nun değişik illerinden gelen genç şairler, geldikleri yörenin folklorunu, kültürünü yerel olanda sıkışıp kalma riskini de göze alarak cesaretle "yeni şiir"e kattılar. Halkın sesini şiire taşıma isteği ve coşkusuyla kendine özgü deneysel yönelimleri de içeren adımlar attılar. Kimi eleştirmenlerce "yeni halk şiiri" olarak adlandırılan bir şiir dalgası ortaya çıktı. Bu dalga, şiddetli bir toplumsal çalkantının yaşandığı bu tarihsel kesitte şiirimizde etkili bir ışıltı, aydınlanma seline kendi kavlince can taşıyan bir ışık ırmağı olarak yerini aldı.

Sözünü ettiğimiz bu dalganın parıldayan öznelerinden, önde gelen seslerinden biri de Yaşar Miraç oldu.

Lirik, devrimci bir şiirdi Miraç'ın şiiri. Lirik ve devrimci. Lirik ama devrimci. Devrimci ama lirik. Şiirin anlamı, amacı, hedefi gibi temalar bugün olduğu gibi o zaman da alabildiğine tartışılıyordu. Başkalarının oldu-

ğu gibi Miraç'ın şiiri de şiire birbirinden farklı kapılardan bakan farklı algılara konu oldu. Sahiplenildi veya mesafe konuldu. Her durumda geniş bir ilgi halesiyle karşılandı. Şiirini özgün kılan; Karadeniz deyişlerine, özgün söyleyiş tekniklerine yer vermesi, onlardan esinlenmesi değildi sadece; onlardan yola çıkarak başka bir yere, başka bir "ses"e, başka bir şiire varmasıydı. Miraç'ın 1979 yılında yayımladığı *Trabzonlu Delikanlı* kitabı bu sesin örgün, damıtılmış ürünlerini bir araya getiriyordu.

Yerelden, Karadeniz kıyılarından ve o kıyılarla sarmaş dolaş sisli tepelerden yükselen bu ses, dönemin toplumcu evrensel değerlere yüzünü dönmüş sol çevrelerince coşkuyla karşılanarak sahiplenildi.

Kısaca aktardığımız bu toplumsal altüst oluş süreci birçoğumuzun hatırlayacağı gibi 12 Eylül 1980'de askeri darbeyle sona erdirildi. "Devinim"le ilgili olan her şeyin bastırıldığı, şiddetle dağıtıldığı, yok edilmeye çalışıldığı uzun ve karanlık bir döneme girildi.

Sanat da başka her şey gibi bu karanlıktan nasibini aldı.

Trabzonlu Delikanlı kitabı, askeri darbeden iki hafta sonra, 1980 Eylülünün son günlerinde TDK Şiir Seçici Kurulunca birincilik ödülüne değer görülmüştü. O andan itibaren de *Trabzonlu Delikanlı*'nın "siyasi serüveni" yeni bir biçim aldı. Cuntasever yazarlar, dönemin etkin gazetesi *Tercüman* üzerinden şaire karşı bir saldırı harekatı başlattılar. Aralık 1980'de toplanan Sıkıyöne-

tim Koordinasyon Kurulu, şairin *Gül Ekmek* ve *Taliplerin Ağıdı* adlı yapıtlarıyla birlikte *Trabzonlu Delikanlı* kitabını da yasakladı. Dönemin kimi "ihbarcı" köşe yazarları konuyu "teröristi öven şaire ödül verdiler"e kadar vardırdılar. Asıl hedef TDK idi. Dönemin muktediri General Kenan Evren, meydanlarda yaptığı konuşmada TDK'yı "o kurum, bir zamanlar dağlarda gezen eşkiyayı öven, jandarmaları kötüleyen şiirler yazmış ve eşkiyayı kahraman yapmış bir şiir kitabına birincilik ödülü vermişti" diyerek hedef tahtasına oturttu. TDK ve Türk Tarih Kurumu, cuntanın isteği doğrultusunda Türk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu adıyla tek bir kuruma dönüştürüldü. Fiili uygulamanın kaynağı olarak % 92 oyla kabul edilen 12 Eylül Anayasası gösterildi. Gerek TDK Genel Yazmanı Cahit Külebi'nin "ödül verdiğimiz yazarın başka bir kitabından TDK sorumlu tutulamaz" savunusu, gerek Seçiciler Kurulu Üyesi Oktay Akbal'ın "suçlamaya konu olan şiir ödül verilen kitapta yoktur" açıklaması, muhataplarında bir karşılık bulmadı.

Suçlamaya konu olan şiir, *Taliplerin Ağıdı* kitabında yer almıştı. Söz konusu "eşkiya", "Sinançe", Sinan Cemgil'di!

Yaşar Miraç, '80'li yıllar ve sonrasında, "kesilmiş bir dal gibi yere düşenler"in akdine, "halkın oğulları"nın hatırasına sadık kaldı. Ülke topraklarından, foklorundan, Karadeniz'in hırçın dalgalarından ve dağlarından damıttığı sözünü "yeni bir halk şiiri"nin, "yeni bir türkü"nün oluşturulması doğrultusunda durmak bilmeksizin harladı. Şiirler, kitaplar yayımladı; senaryolar, masallar yazdı.

Trabzon'dan; fındık bahçelerinden, yeşil çay filizlerinden, "süt misir"in püskülünden yola çıkan Miraç şiiri, gurbette, "o lacivert ülkede", bir kömür kentinde, Gelsenkirchen'de yirmi yıla yakın konakladı. Kömür kara, ter ak'tı. Miraç nasıl ki harmanda, tütün damında dere ırmak akan terin şiirini yazmış, yoksul canların söyleşmelerini şiire dökmüşse maden ocaklarının karanlığında uğraşıp duran, yorulup didinen emekçilerin şiirini de aynı kararlılıkla, ters çarkı kırmak için şiire döktü.

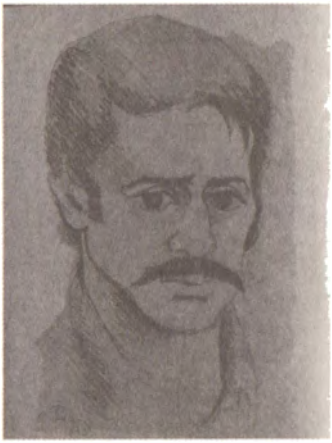
Miraç'ın sürgün yıllarını bir emekçi kentinde gurbetteki bir emekçi olarak yaşarken yazdığı şiirlerin bir bölümü, geliri yakın tarihimizin en büyük felaket ve kırımlarından biri olan Soma faciasında yaşamını yitirenlerin ailelerine bırakılmak üzere geçtiğimiz yıl *Kömürkirchen* adıyla yayınevimizden yayımlandı.

Elinizdeki kitap, *Trabzonlu Delikanlı*, aradan geçen otuz beş yıl içinde değişik zamanlarda değişik yayınevlerince yayımlandı.

Yayınevi değişti, kitabın kapakları değişti ama Yaşar Miraç'ın Nisan 1979 tarihli o ilk *Sunu*'su hiç değişmedi.

İnce hüzünler, sisli dokunuşlar ve bozulmamış yaban gülüşlerle bezeli bu şiiri, Türkçe'nin büyük şiir ırmağına ışıltılı damlalar vermiş bu içli "kırk türkü"-yü son yayınlanışından on beş yıl sonra şiir dizimizin "imza kitap"lar rafında bir kez daha sizlerin beğenisine sunuyoruz.

Ayrıntı Yayınları

Trabzonlu Delikanlı

Babam Dursun Çolak *için*

2015'te, ölümünün 16. yılında,
bir kez daha sevgili hatırasına saygıyla

Sunu

bu şiirler,

bu kırk türkü, ışıklı bir su gibi akacak şiire doğru aranışımın ilk adımlarıdır.

belki yaşadığımca sürecek bu aranış. o şiiri, o düşlediğim şiiri bulamayacağım belki de. yaşadıkça ona varmak olacak benim ereğim.

bu şiirlerin ancak birkaçını sonradan değiştirdim. daha çoğuna gönlüm varmadı. yalınlıkları, yaban gülüşleri bozulsun istemedim.

çam sakızı ozan armağanı sunuyorum bu çiçekleri, bu kır menekşelerini, bu çakıl güllerini...

nisan 1979 kuruçeşme istanbul

ilk türkü

şurdan çakıl yalıdan
boz dumanlar içinde
bir delikanlı gider
çın kesilmiş erkende

şurdan çakal bıyıklı
nasıl bükmüş boynunu
kor acılar içinde
yana yakıla gider

tan ışığında yalı
takmış bilezikleri
incecik incecikten
ayça gelintelleri

hiç de oralı olmaz
dalmış gider kendince
uçurtur ak yolundan
boncuk güvercinleri

delikanlıcık gider
boynu bükük acıdan
ah sora sora gider
bu acılar da neden

delikanlıcık gider
ekşi erik ayında
neden diye sorar da
ekşi kiraz ayında

gün ışır

gün ışır sis dağılır
kız ceylan yalımızda
davranır civan canlar
evetler erken erken
koşar acıya banan
esmer ekmek peşinden

karakumlu yalının
sürgün emekçileri
kucaklar filikayı
çap pat motor takayı
odun kömür un şeker
gurbet çeken mavnayı

nasıl da becerikle
kimi çırpar küreği
kimi gür motorları
çalıştırıp döndürür
ak köpükler uçurtan
şen türkülü döneli

gün erir sular yanar
kavurur yürekleri
canlar iççekişlerle
yorar gelecekleri

akar yakamoz

akar yakamoz ter akar
fındıktan çaydan tütünden
süt misirin püskülünden
karayemişin dalından
tarlayı eker biçerken
toplar budarken dalları
yaprak kırarken dizerken
ter nasıl da ışık akar

oy uşaklar gelin kızlar
enişteler can baldızlar
fındıkta çayda tütünde
misirde kayan yıldızlar

söyleşin emek canları
oy yoksul canlar söyleşin
harmanda tütün damında
dere ırmak akan terin
ne kalır karşılığında
tarlasında süt misirin
ne kalır çay sepetinde
dalında bakır fındığın
ne kalır çorba tasında
yoksul canlar sofrasında
kırk gözeden akan terin
emeğin karşılığında

uğraşıp dur yorul didin
kıvran yokluktan acıdan
bu ters çarkı kırmak için
söyleşin canlar söyleşin

yaralı türkü

gümüş elma çakıl
oynak ışık kum

oy uşaklar bu yalı
banmış kara acıya

nar tanesi yürekler
gözler mor üzüm

oy uşaklar bu yalı
banmış kara acıya

deli horon tepilse
ay bıçak çekilse de

oy bu yalı bu yalı
banmış kara acıya

düğünlerde kemençe
türküler söylese de

oy bu yalı bu yalı
banmış kara acıya

banmış kara acıya
yüreciği yaralı

deli hasan türküsü

(delikanlılar)

şu sürmeli yalının
çiroz dizi evleri
parlar güneşte nasıl
pul pul kiremitleri

işte şimşir iskele
düşmüş suya çenesi
yanaşmış yanağına
takanın bi tanesi

deli hasan'ın oğlu
orda yangelmiş yatar
ağların üzerinden
güzel kızlara bakar

(kızlar)

ula bir iki aya
onbeşine varmaya
az kaldı o bıyıklı
sevdaları kurmaya

(kocamanlar)

deli hasan bu oğlan
büyüdü öğüt gerek
ambardan su çekmeye
benzemez hiç yürümek

(deli hasan)

oğlum daha yenisin
sevdayı öğrenirsin
önce tefecileri
iyi bellemelisin

biz tutarız onlar yer
balığın iyisini
terimizle şişirtir
bu beyler kesesini

çiftetelli dönerler
bizi soyduklarında
çatlıyası içerler
yüksek gazinolarda

(kocamanlar)

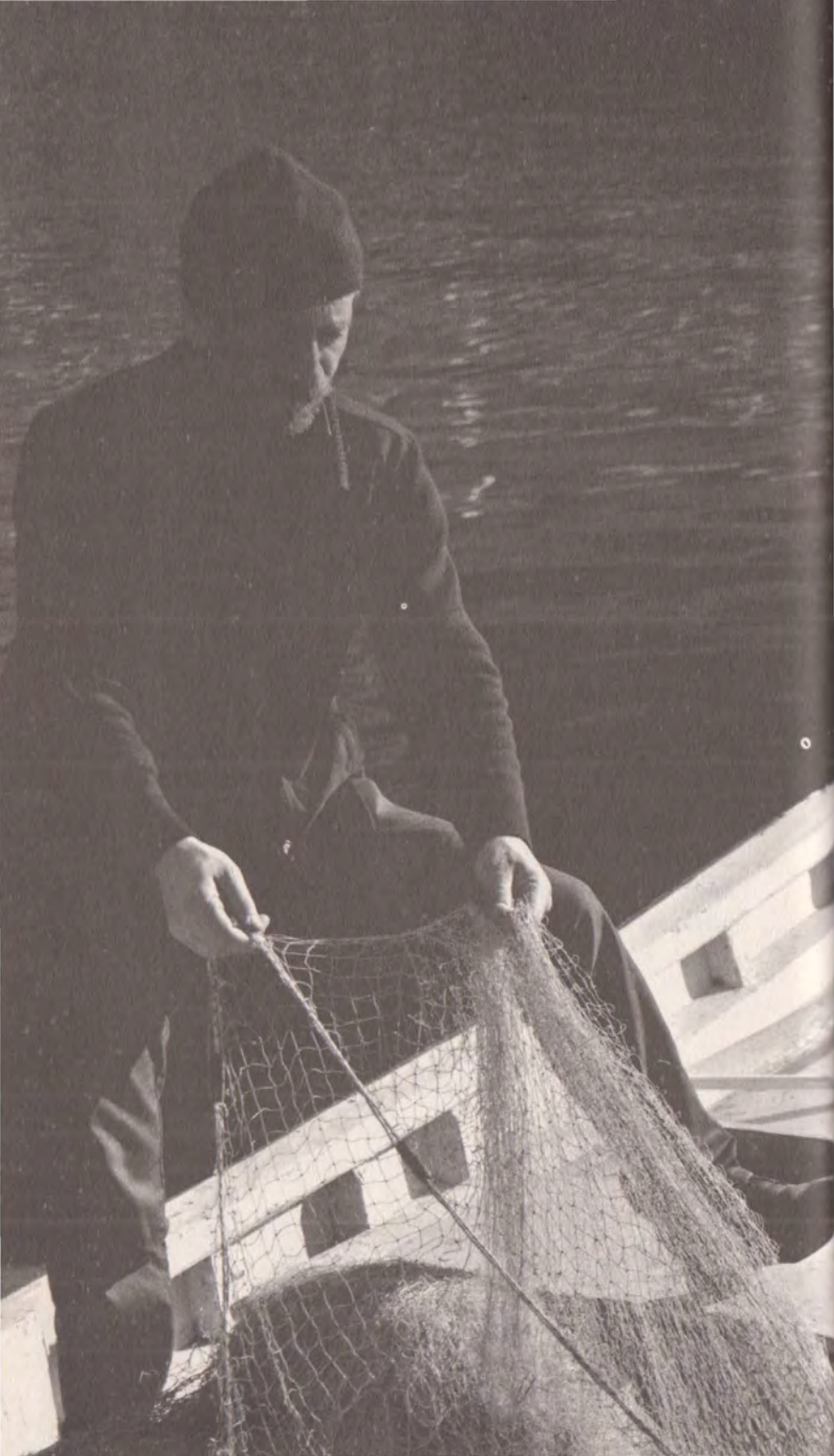
öğütlerken kızar da
deli hasan takadan
iskeleye fırlayıp
çeker gider çabuktan

(delikanlılar)

deli hasan yüreği
dayanmaz söver söver
tutmasalar kendini
bir kaç tefeci döver

(kızlar)

oğlan bakar ardından
deli hasan demişler
onun kızgın gönlünü
böyle türkülemişler

erkenlikte söylenen bir balıkçı türküsü

nakışlanır sular birden
yedirenk ışıklı gülden

— zümrütankam
ay nerede?

ışıklanır süt dudaklar
yakamoza erişirken

— allıturnam
ay nerede?

dalgalar çılgın horona
başlar çakılla yeniden

— kızfilikam
ay nerede?

kaya üstünde martılar
ıslanır titrer uykudan

— morkadırgam
ay nerede?

takalar ardarda kayar
gül çırpınır seslerinden

— nazlıtakam
ay nerede?

takalar makas sanılır
suyun duvağını biçen

— mercanoltam
ay nerede?

esmer yalı kızlarının
ışık akan ellerinden

— karasevdam
ay nerede?

takalar iğne sanılır
gelinlik giysiler diken

— karazıpkam
ay nerede?

nar çiçekler kelebekler
tiril yastıklar işleyen

— gümüşhırkam
ay nerede?

taka üstünde gölgeler
kugar sanılır uzaktan

— eğrikamam
ay nerede?

uzaktan türkülü dallar
meyvasına boyun büken

— kızılelmam
ay nerede?

yıllarca hiç aralıksız
bu gölgeler suyu güden

— yosunbahçem
ay nerede?

bu gölgeler erken erken
türküleri suyu tutan

— narkemençem
ay nerede?

sudan başlayıp usulca
yüreği yakıp kavuran

— karaduman
ay nerede?

bu bölgeler ah acısı
acıdan engine banan

— karanlıkçam
ay nerede?

ay nerede ey suların
kanlı zarı ay nerede

— eytürkücem
ay nerede?

günaydın

günaydın mayısın
perçemli günü
günaydın ey inci
çiçek düğünü

günaydın mayıs
gelinler ayı
güneşin torunu
ışık alayı

dağın kucağında
tepinen suyla
balık ağındaki
pul horonuyla

günaydın ey kır
sarı papatya
lacivert menekşe
elvan elvan gül

gülecen hamsiler
ceviz mezgitler
günaydın sevecen
su melekleri

günaydın canlar
dönüp duran kuş
dut dallarının
çapkın böceği

günaydın göllerin
yiğit ormanı
suların göklerin
delişmen kanı

yaprağı gür meşe
gürgen tilkisi
yakar zırganlarda
erkenlik sisi

kiraz dallarının
bordo salkımı
günaydın sürgün
karayemişler

günaydın kızıl
misir püskülü
boncuk fındıklar
bakır fildişi

kara kumlu yalı
zencefil çakıl
gelin dereleri
suyu mor balkır

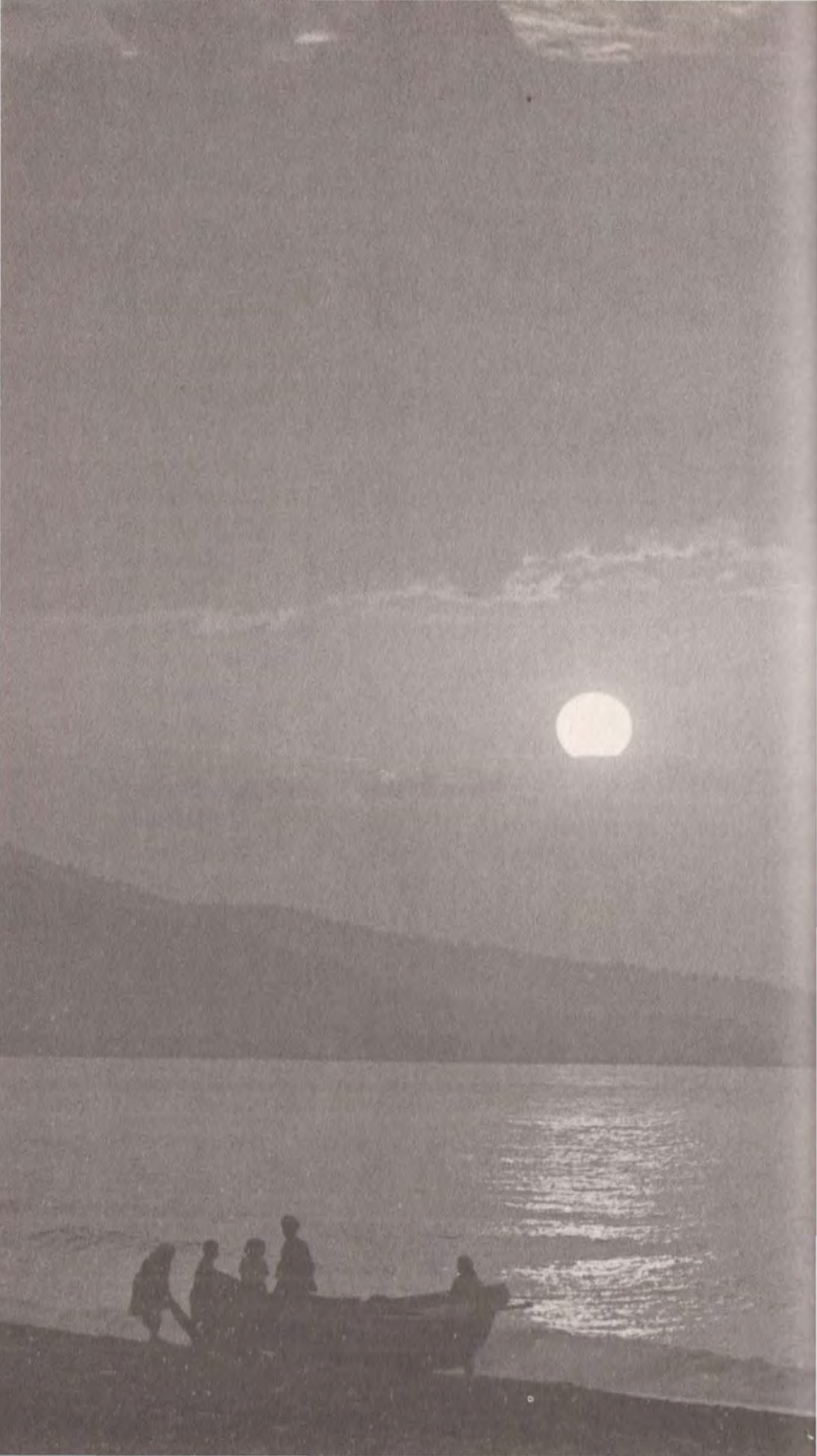
günaydın ey gün
mayıs bayramı
şırıl gözesinden
coşturan canı

kar sularınca
serinlik akan
günaydın güneşi
saçına takan

oy mayıs hanımın
mayıs hanımın
ak duvaklar giymiş
yirmiikisi

günaydın günlerin
erik bellisi

karşılama

uyanış

(balıkçılar)

haydi davranın gelin
ey suyun tutkunları
şöyle yağlayıp dizelim
felekleri kızakları
kaydırıp kavuşturalım
suya nazlı kabukları
çakıllar çaşıl çaşıl
titreşirken eğlenceyle
köpürtüp kalçaların da
sular oynarken cilveyle

(kayık)

benim rengin yarı tarçın
yarı da zencefil rengi
ayakları pullu uşak
sen misin güzeller dengi
sakalları pullu uşak
benim rengim yarı erik
yarı da narların rengi

(sakallı uşak)

sakalımdan ayağıma
oy puldur benim her yanım
ak mendilim
mor gömleğim
kiraz çiçekli yorganım

ava doğru

(balıkçılar)

hey can sular gelin sular
zıpka takalarda filikalarda
bıçak ağız kayıklarda
çata pata motorlarda
başlasın gürül türküler
açsın çiçekler ağlarda

(kayık)

kır dümenimi engine
uşak ayağı pul uşak
kaydırıp da deli deli
vardırıvereyim seni
kuyruklu yıldız eline
uşak sakalı pul uşak
güldürüvereyim seni
suyun cilveli koynunda
döndürüvereyim seni

(sakallı uşak)

biz seninle yana yana
gizli koyları dolaşır
ararız pul yıldızları
karşılaşır uşaklarla
candan dilekler sunarız
birbirine selamlarla

av

(balıkçılar)

uşaklar uşaklar
yosun kuşaklar
sarsarın bele
dalın dümene
bu yolda açık
şansımız gene
uşaklar uşaklar
yosun kuşaklar
sarsarın bele
haydi rastgele

(kayık)

sıvayın beni ışıkla
canım suyıldızcıkları
süsleyin beni pullarla
sarıp sarmalayın da

(sakallı uşak)

oy canım sürme gözler
kız hamsiler
gül hamsiler
yoksul sofralarımıza
kardeş payı sunsam sizi

(balıkçılar)

oy suyun ışıldakları
gelin olacak kızların
pul nakışlı duvakları
titreşin ağlarımızda
titreşin ellerimizde
oy nasıl çırpar o zaman
civan yüreklerimiz de
titreşir çırpar o zaman
civan yüreklerimiz de
oy titreşir de titreşir
bir horon başlar o zaman
civan yüreklerimizde

— çalsana kemençe
gelmedi mi zaman
çalsana çalsana
gelmedi mi zaman?

— boşuna bekleme
çalamam çalamam
boşuna boşuna
çalamam çalamam!

acı

(kayık)

suda derinden derinden
acı başlar acı birden
yüreğin titreyişinden
ağların titreyişinden

(sakallı uşak)

acı başlar
acı birden
canın cana değişinden
acı başlar
acı birden

(balıkçılar)

kum ışıklı allı pullu
dalgacıklar düğününde
acı başlar
acı birden
yürek dalınca derince
acı başlar
acı birden
emek bilince erince

(kayık)

pul ayaklım haydi söyle
acı başlar
ama neden
bunca güzellik içinde

(sakallı uşak)

verdiğimiz emek güldür
aldığımızsa zulümdür
acı başlar işte bundan
bu haksız alışverişten

(kayık)

pul sakallım haydi söyle
bu acılar
nasıl gider
kar suların yüreğinden
civanların bileğinden

(sakallı uşak)

bu acılar yaratan
emeği kurutan çarktır
bu kara çark kırılmadan
acılar bitmeyecektir

(balıkçılar)

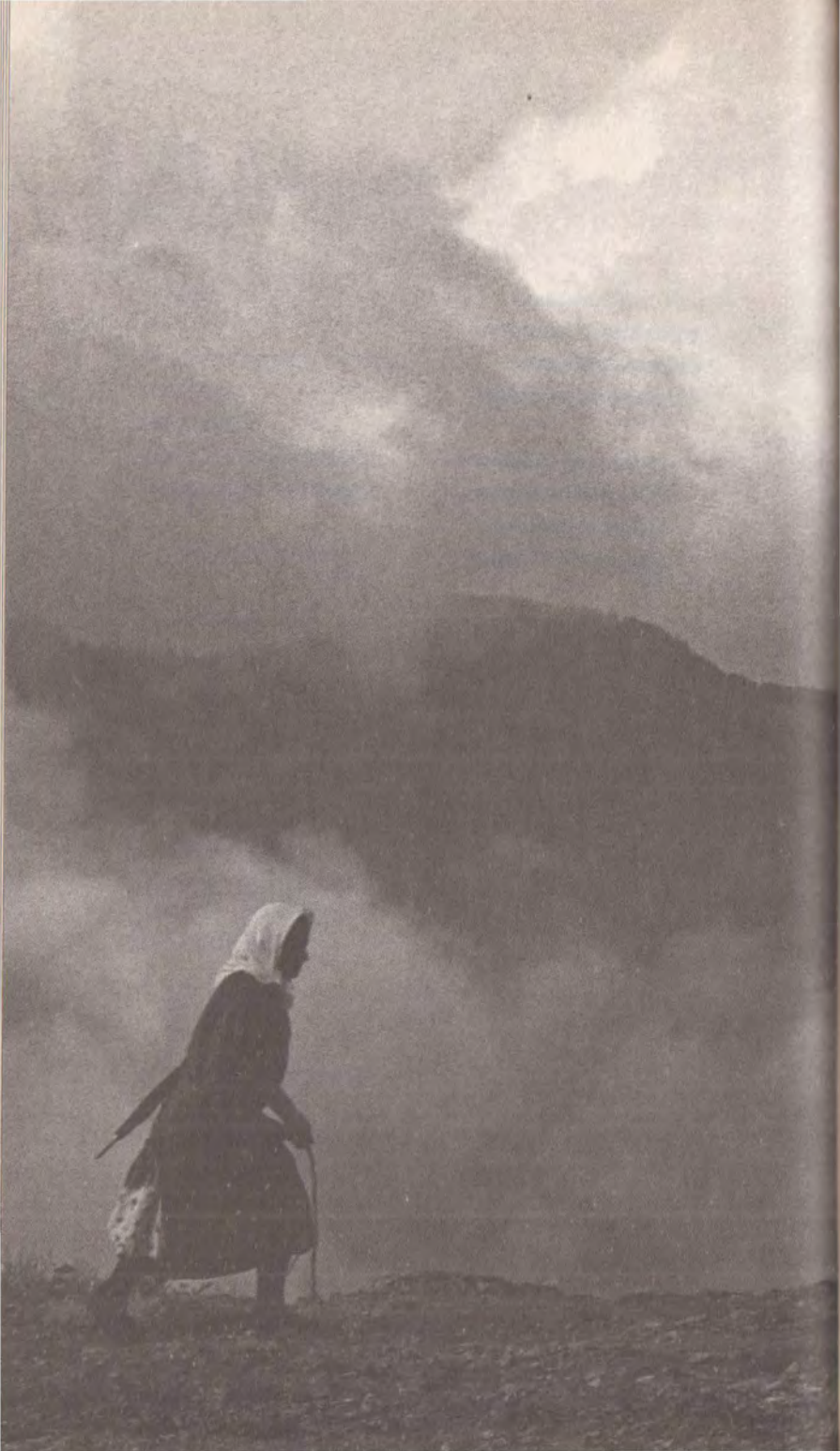
ey sular ey gelin sular
kıracağız biz bu çarkı
yakındır uzak değildir
yakındır uzak

(hepsi)

ey sular ey gelin sular
sanmayın bu kor acılar
bir gün bitecek değildir
bir gün bitecek

— çalsana kemençe
gelmedi mi zaman
çalsana çalsana
gelmedi mi zaman?

— çalamam çalamam
hele gelsin zaman
çalarım çalarım
çalarım o zaman!

kız fadime türküsü

kaydırır da kayıkları
sonra atlayıp gideriz
biz deli su çapkınları
erkenden giden güneşe
ekmek kaygısından canım
suylan gireriz güreşe

oy fadime
kız fadime

hey kocasu ışıkları
ışıl ışıl yanar söner
biz erkenden davranırız
erken giden erken döner
biz erkenden davranırız
erken giden erken sever

fadime oy
fadime kız

e kocasu kuyrukları
siz bi bizden korkmazsınız
gelin pul ellerimize
verelim gerdanlık yapsın
sizi şu fadime kıza

oy fadime
kız fadime

o kugul memelerinde
nedir bu sıcaklık nedir
yalıda yel tutturunca
eteğin burna değmedir

fadime oy
fadime kız

çakılda kumda oturup
o kadar da cilve yapma
vallahi delikanlılar
değil kırklanmış kocalar
seni kaçırır da kapar

oy fadime
kız fadime

evdekilerin üstüne
evdekilerin üstüne

delikanlıya türkü

haydi gel erkenden
gel de koşalım güne
tutarız ellerinden
karşılayıverir de

haydi delikanlı kalk
giyiver neyin varsa
sen çabucak giyersin
pembe gömleğin varsa

delikanlı dediğin
şöyle sıkadım yürür
yüreği erkenliği
kata kata kendine

haydi delikanlı gel
doğuyor yeni bir gün
koytak yerlere kızıl
kıvılcımlar al götür

çan yalının civan eli

çan yalının civan eli
sokakları sevda tüter
sevdalılar olortadan
salına salına gider

uzunsokak cam sunaklar
ışıklar renkler cilveler
dolup taşmış binbir tür mal
sırça keseleri dürter

trabzan sevdalar eli
boştur sokakları boştur
açıp da sarmaş kolları
uyanmadan günerkeni

çan yalının civan eli
dumanların birgün kalkar
karasevda sokakların
sevdanın akıyla parlar

belediye önlerinde

belediye önlerinde
uyur kırmızı kırmızı
yangın arabaları oy
sular yanar içlerinde
gün doğmadan bu sevdalar
gurbetler doğan belinde
zigan eteği dağların
bir de boynu kıl çöpçüler
döner sokak içlerinde

(delikanlı)
boynuzu böyle eğen

(1. çöpçü)
sen nereye böyle yeğen

(2. çöpçü)
senin yüreğine değen

(delikanlı)
bilirim nedir bilirim

(1. çöpçü)
uykun kaçmış senin derim

(2. çöpçü)
acı çektiğimiz bizim

(delikanlı)
sürmeyecek uzun zaman

(1. çöpçü)
daha kalmamışken duman

(2. çöpçü)
güleriz kalktığı zaman

(delikanlı)
davranın hele süpürün
nasıl kalkacak o zaman

(çöpçüler)
doğru söyler delikanlı
süpürünce kalkar duman

çömlekçi türküsü

çömlekçi'de evler
fındık kabuğu
alaca bulaca
nazar boncuğu

maviden aktan
pembe yanaktan

çömlekçi'de canlar
yaman bıçakcı
kav çakar yürekten
kurtulup acı

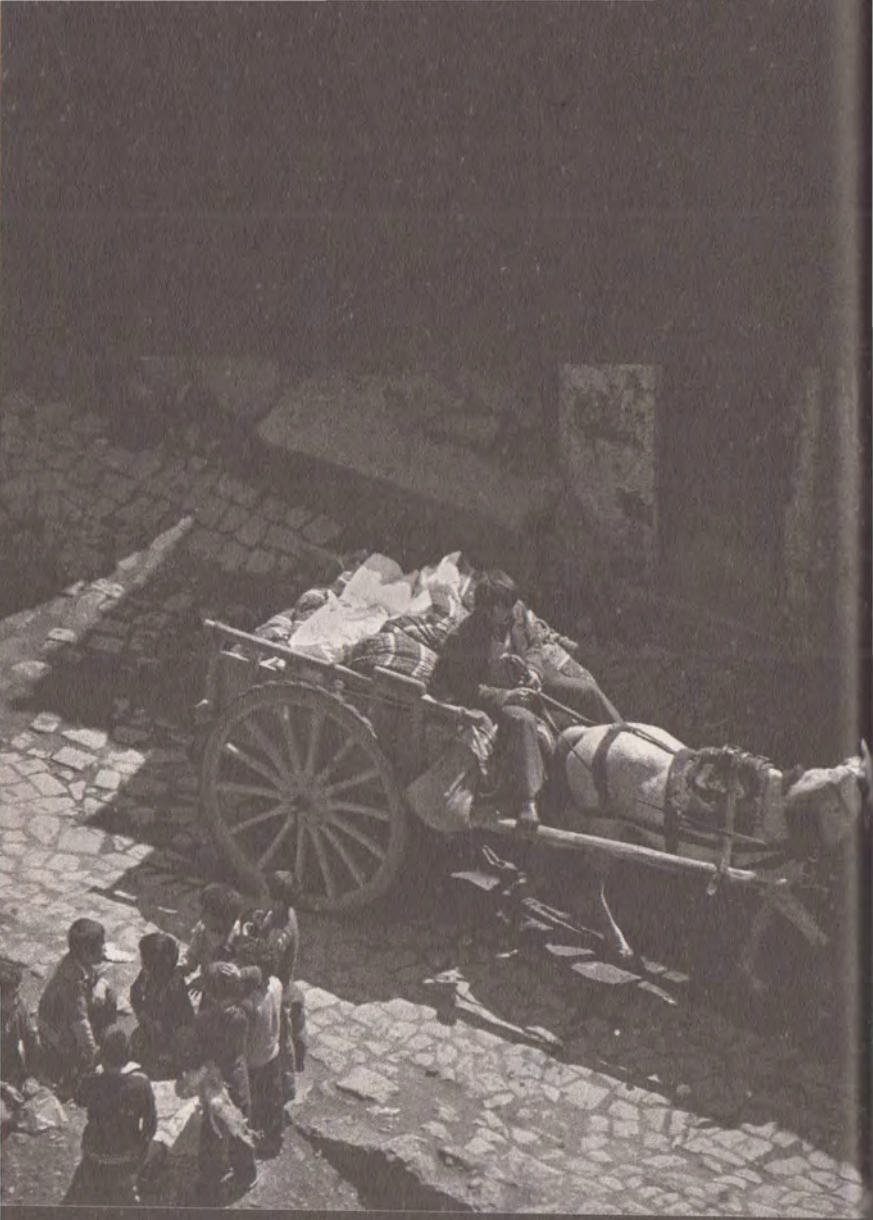
yoksul yaşamaktan
yoksul kalmaktan

çömlekçi'de berberler
sudan oteller
birbirine kuma
sırça kahveler

yolcusu ıraktan
cebi kuraktan

çömlekçi'de çömlekçi'de
garipler ağda
yoklukla acıyla
kavrula yağda

soğan ekmeklen
sevda çekmeklen

atarabacı seyfi

atarabacı seyfi'nin
kırık kiremit damında
iki naylon parçası var
çöktü çökecek damında
biri sarımsı bir ibrik
anlaşılan dibi delik
biri mavimsi bir leğen
yarımca durur yarımca
çaykara oteli'nden
az yüksekten bakılınca

oy arabacı seyfi
kız üç oğlanlar iki

söve söve gelir akşam
çeker arabacığı
tahta kapı dibine
alır atı içeri
nazlı gelin yüzün asar
çocuklar işitir azar
ne olacak yarın pazar
zıkkımlana iki lokma
çekip de gide kahveye

oy arabacı seyfi
kız üç oğlanlar iki

arka sokakta gece
tahta kapı dibinden
atsız iri tekerler
ince tekerler
kalkmış da gidiyor
kalkmış gidiyor
arabacı seyfi düşünde nasıl
koşmuş arabaya zengin beyleri
göbekli beyleri tilki beyleri
yokuşlardan yukarıya
sürüp duruyor

oy arabacı seyfi
düşlerde gelir keyfi

oy arabacı atarabacı
oy oy oy
yüreği acı

bekçi kazım türküsü

daracık sokakları
dolaşır yorgun yorgun
saat birlerde üçlerde
çömlekçili bekçi kazım

kuş olur da kanat çırpar
zifir gecede düdüğü
iki sayrı çocuğu var
döne döne düşündüğü

cırlak gülüşmeler gelir
oyma saçak konaklardan
kız oğlan sesleri çınlar
sürgit eğlencelerden

saat birlerde üçlerde
çömlekçili bekçi kazım
önce kalaylayıverir
sonra der ki neme lazım

çömlekçili çıraklara türkü

çömlekçi denilen yerde
hey benim öksüz yüreğim
çıraklar işe gidiyor
oy benim öksüz yüreğim
bozuk motorlar altında
körpe gençlikler gidiyor

motoryağı benzin mazot
karalanmış urbaları
yerlerde yata uğraşa
limelenmiş urbaları
nasıra banmış nasıra
ondört onbeşli elleri
hey benim öksüz yüreğim
ter yaş olur gözlerine
oy benim öksüz yüreğim
kara düzen tezgahının
kısılmış mengenesine
her gün yeniden yeniden
ağda balık kafeste kuş
çırpınır da yürekleri
çarpar acının teline

çömlekçi denilen yerde
hey benim öksüz yüreğim
anadan doğdu doğalı
zor yaşayanlar gidiyor
oy benim öksüz yüreğim
sömürü testeresinde
kerte kerte can gidiyor

hacı yar hacı

gün doğmadan kalkar
hacı yar hacı
cila nalin takar
sancır ayağı
çeşmeye salınır
alınır apdesti
yönelik kıbleye
kılar namazı
sürer gülyağını
sıvar sakalı
çeker tesbihi de
hacı yar hacı
açar dükkanını
sabahın körü

çöker gıcırtır
iskemleleri
varır çekmeceye
titrek elleri
sayar bozukları
hacı yar hacı
radyoda türkü
mecidi liraları
güler hınzır hınzır
bakar deftere
radyoda türkü
veresi vere vere
okşayıp rakamları
hacı yar hacı
su saman altından
nasıl akmalı
sonra açıp kolları
hacı yar hacı
ben garip kulunum
allahım acı

yomra elmalarını
hacı yar hacı
alır otuzbeşten
satar beşyüzden
başka kusuru yok
hacı yar hacı
eksik tartıverir
bir de tartacı
altın tartacı
gümüş tartacı
karabiber tartacı
şeker tartacı
bari çocuklara
acı yar hacı
yar hacı hacı
yar kara hacı

sırça kahvede

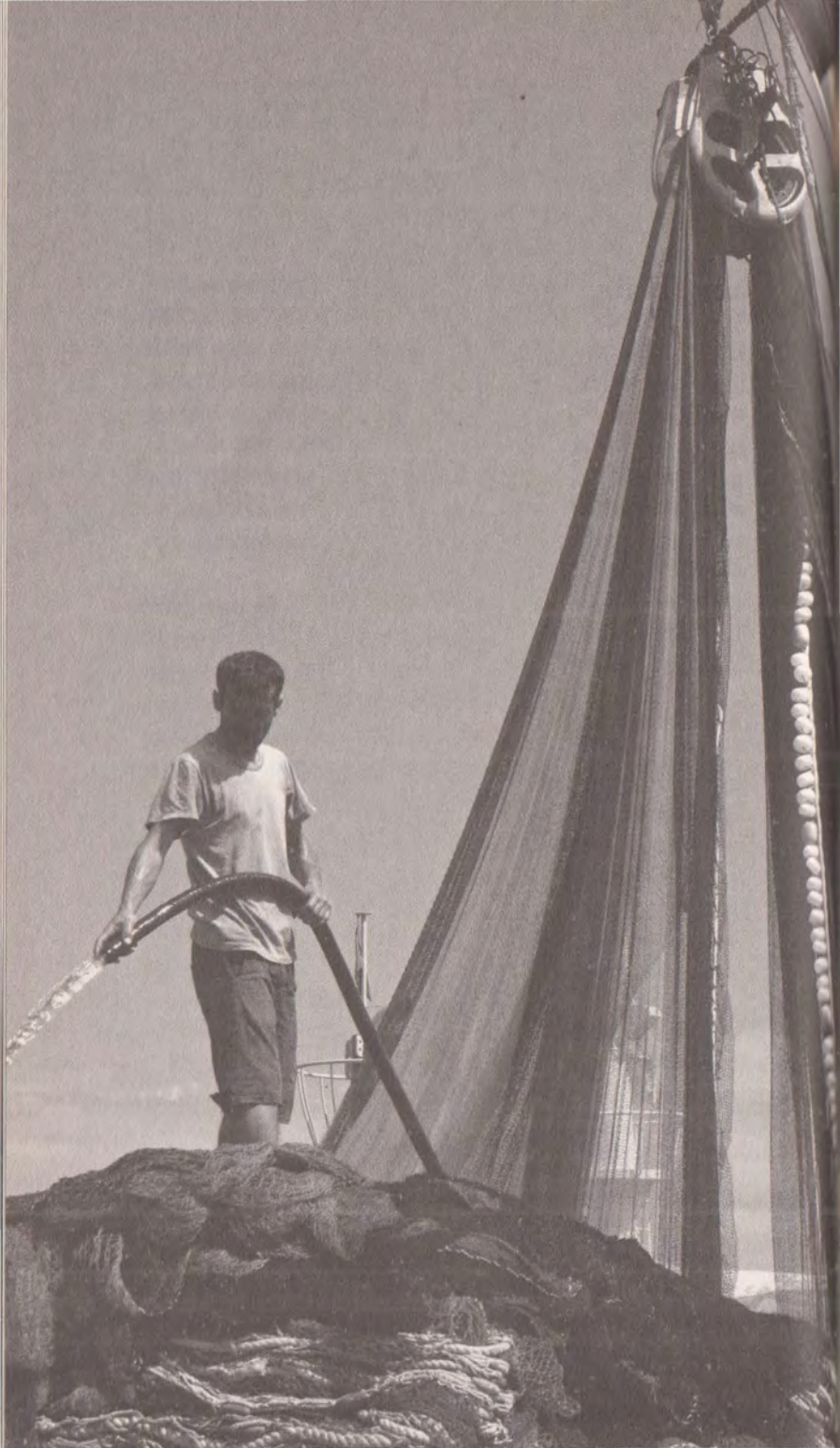
kiraz ayında
kiraz ayında
tütmeden duman
nargilelerden
bir garib gelir
uzak bir yerden
cümbüş elinde
cümbüş elinde

kalçası nardan
kalçası nardan
telleri ışık
saçar durmadan
garib türkü söyler
hiç dokunmadan
ama teller titrer
oy aman aman
oy aman aman

kiraz ayında
kiraz ayında
bir gün erkenden
sırça kahvede
garib türkülerden
gözleri yaşlar
masaları silen
çıraklar oflar
ocakçı birden
bardağı sıkar
kırar elinde
kırar elinde

karasevdadan
karasevdadan
kimi gariblenir
kimi kızgından
döker camları
şangır şungurdan
garib türküsünü
sürdürür yaman
sesi cümbüş olur
cümbüşü sesi
teller bir iki
koptuğu zaman
koptuğu zaman

kiraz ayında
kiraz ayında
garib nerden gelmiş
uzak bir yerden
yürekten onmaz
çorak bir yerden
garibdir durmaz
geçip gidecek
sırça kahveden
sevdalı yerden
çıraklar gözlerin
gizli silecek
ocakçı elin
mendil saracak
garib kapıdan
uğurlanacak
cümbüş elinde
cümbüş elinde

yalıdan gidenler

sepetli gider yalıdan
salına da oy
delikanlı arkasından
salına da vay
daha sonra bir köpecik
ah da zorlana
bir de boş çuval taşıyan
vah da zorlana

giderler yalıdan
perçemli uşak!

bir duman var orda
yoldan altına
ne de acı rengi
amanın aman
yeşil zırgandan

çöplerdir yanan
perçemli uşak!

bir yoksul çökmüş
çöpten tahtına
elmas artıkları
gümüşler arar

sevdalar arayan
perçemli uşak!

çatır da çıtırta
sepetli koşar
sürür de sürte
çuvallı koşar
takır tukur kemik
köpecik koşar

bakarsın yan yan
perçemli uşak!

ne de çabuk indirir
sepeti yere
haydi de açıldı
boş çuval gene
vay köpecik köpecik
sokmuş burnunu
kara tarçınlara
yemekliklere
yalanır bakar
balkonlardaki
al pembe güllere
karanfillere

acıdan tutuşan
perçemli uşak!

bir duman işte
acı ve yeşil
sarmış gölgeleri
sarmış sesleri

yüreği değil
perçemli uşak!

yüreği değil!

sevdasını gizleyen

(uşak)

çöreklenmiş kocamanlar
moloz'un iskelesinde

(denizkızları)

oy karasevdalı uşak!

(üç dede)

biz de gençtik bir zamanlar
kaynar kazanlar içinde

(denizkızları)

oy kızılcık dalı uşak!

(uşak)

bakın şunlara bir hele
ne güzeller çürütmüşler

(denizkızları)

uşak yoksa şaşırdın mı?

(üç dede)

biz yandığımız güzeller
beypaşalar ısıtmışlar

(denizkızları)

uşak yoksa terslendin mi?

(uşak)

dedeler bu ne şenliktir
ışık suyu sırmalarken

(denizkızları)

kaytarma uşak kaytarma!

(üç dede)

bizden o sular geçmiştir
hem de geçmez geçmez derken

(denizkızları)

çekinme uşak çekinme!

(uşak)

hiç balık vurmuyor bakın
oltalarınıza sizin

(denizkızları)

niye direnirsin uşak?

(üç dede)

ah gizlenirdi yüreğin
sevda kuyusunda derin

(denizkızları)

sen de mi gizlersin uşak?

(uşak)

yemle oynuyor balıklar
siz şimdi bırakın beni

(denizkızları)

uşak anlat bize haydi!

(üç dede)

balık tutmaktan ne çıkar
çevirsek yanlıştan seni

(denizkızları)

uşak dedeler söyledi!

(uşak)

ben sevdamı aydınlığa
çıkarınca çalmazlar mı

(denizkızları)

bak ne der uşak dedeler!

(üç dede)

bırakırsan yalnızlığa
sevdayı yarım kalmaz mı

(denizkızları)

doğru der uşak dedeler!

(uşak)

öyleyse ben de sevdamı
çıkaracağım ışığa

(denizkızları)

oy karasevdalı uşak!

(üç dede)

anlat aydın tut sevdanı
düşme kara yanlışlığa

(denizkızları)

oy kızılcık dalı uşak!

faroz türküsü

dalga göz balıkçılar
oy faroz'da faroz'da
ışıklar karşımellim
göz kırpışır yoroz'da

faroz sokakları ay
kedi kuyruğu yavrum
daracık mı daracık
erikler mandalinler
bahçeleri küçücük
ak çiçekleri canım
bıçkın esince yeller
suya yollar öpücük

can balıkçı evleri
oy faroz'da faroz'da
salınır güzelleri
eteği yakamozda

oy kız onyedili kız
gözleri yıldız yıldız
gel otur çakıllara
senle konuşacağız
eğer baban vermezse
dağlara kaçacağız
yedirenk martı gibi
göklere çıkacağız

yel uçurur ağları
oy faroz'da faroz'da
kaçamayan kızları
kuruturlar çirozda

delikanlıya ikinci türkü

delikanlı sevdalı hey
sevdalık mı kaldı sende
acıya banmış yüreğin
sevdalı düşler yerine

hey delikanlı körelme
kesme umudunu kesme
acı çırpan yürekte de
döner tomurcuk çiçeğe

bak işte seviverdiğin
tan duvakla doğan günle
gönlünün can penceresin
açıyor ipek mendille

haydi delikanlı durma
uzan alıver mendili
çıkar da sun yüreğinden
goncalar goncası gülü

delikanlı deli gönül
sevdana acınla eğil
acıya banmış da olsa
yürektir sunacağın gül

bizim yalının kızları

bizim arka sokaktan da
iner kızlar yalıya hey
hey yalının kızları da
inci çakılın kızları
yanyana diz çöker sonra
hamsi ayıklarlar hamsi
türkü söyleyip oy babam
sevden sayıklanırlar da

hişt hişt
vuyy uy!

delikanlı balıkçılar
kayar açıktan yufkaya
sorarlar ıslık çalarak
biribirlerine güya
balık gibi niye niye
ağa vurmazlar oy babam
şu güzelim kızlar diye
balık gibi niye niye

gitgit
yürü git!

yalıda kızlar yalıda
bakışırlar gizli gizli
yufka ateşi yakarlar
yollu kilimler yıkarlar
yalıda kızlar oy babam
yalıda dalgın yalıda
kaçıp gitmeyi kurar da
kaçıp gitmeyi oy babam

hişt hişt
vuyy uy!

çakıllar evimiz olsun
teneke damımız olsun
yosun yatakta yatarız
ağlar yorganımız olsun

gel gel
beri gel!

çakıldan da ev olur mu
tenekeden dam olur mu
yosun yatakta yatmaya
dayanacak can olur mu

git git
yürü git!

kara zeytin dalında

kara zeytin dalında
akşamüstü güneşi
pembe yanaklarını
sakalara öptürür

oy anam oy anam

oval incir dalında
ay gece incir olur
yeni gelinler onu
kugarlarla düşürür

oy anam oy anam

dalında gül dalında
sevdalı yüreğini
yabana varan kızlar
dikenlere bandırır

oy anam oy anam

alacakuş

serin dereiçleri
iki renk kanadında

kurnaz yalı evleri
iki renk kanadında

basma etekli kızlar
iki renk kanadında

yalınayak çocuklar
iki renk kanadında

suda mercan balıklar
fındık kabuk kayıklar

kanadında kanadında
kemençeler türküler

kanadında kanadında
suların şırıl akışı

kömür gözlü gecelerde
dolunayın oynayışı

kanadın üstü aklar
alacakuş alacakuş

gelinsin giymiş duvaklar
alacakuş alacakuş

kanadının altı kara
alacakuş alacakuş

sevdalını düşürdüler
şu çakıllı topraklara

oy yüreği yara kuş
oy esen alaca yel

kanadın acılardan
sevinçler çırpar

alacakuş alacakuş
kanadın güzel

geceyarılarında ağlayan çocuk

(Beysun Şenol için)

karayemiş karası kör zifir gecelerde
kör zifir gecelerde

bir gül çırpınıyordu açmak isterim diye
açmak isterim diye

zerdali tomurcuğu pembe yüreciğini
pembe yüreciğini

nasıl da çırpıyordu iç geçire geçire
iç geçire geçire

kara karga kanadı geceyarılarında
geceyarılarında

çocukluğu bilmeyen bir çocuk ağlıyordu
bir çocuk ağlıyordu

ah küçük hanımeli ah bıldırcın güzeli
ah bıldırcın güzeli

açarken tutulan gül ve çırpınan açmada
ve çırpınan açmada

ah gözleri konuşan yıldızlar döke döke
yıldızlar döke döke

ah kesikli şarkıcık kilitlenmiş kapıcık
kilitlenmiş kapıcık

ay açınca göğsünü geceyarılarında
geceyarılarında

başucunda yedirenk ışıkların döndüğü
ışıkların döndüğü

ateşböceklerinin bir yanıp bir söndüğü
bir yanıp bir söndüğü

ve masal sesleriyle türküler söylediği
türküler söylediği

ninniler söylediği ağlamasın uyusun
ağlamasın uyusun

ey iç geçirmeler ey siz de artık bir susun
siz de artık bir susun

susun beysun uyusun susun açılsın kapı
susun açılsın kapı

susun gülcük büyüsün

fındıklar arasından

fındıklıklar arasından
derelere derelere
civan sulara oy uşak
gider kızlar çamaşıra

oy seleler örme sele
çıtırdarlar ara sıra
çıtı çıtı
çıtı çıtı

fındıklıklar arasından
eğe eğe dalcıkları
yeni gelin taze gelin
eteği yelpaze gelin
şu yeşil göz çakıllara
gelin kadıncılar gelin

oy seleler örme sele
türkü söyler çamaşıra
çıtı çıtı
çıtı çıtı

fındıklıklar arasından
derelere kara uşak
olsam fındık dalı değsem
saçbağı allı kızlara
gökte çakmak yıldızlara

oy seleler örme sele
dayalı nar kalçalara
çıtı çıtı
çıtı çıtı

diz çökerler de çakıla
suyu okşarlar usuldan
sonra şıpır şıpır uşak
damlar sular çamaşırdan

derelere derelere
tan kınalı parmaklardan
şıpı şıpı
şıpı şıpı

kimi yavaşça çitiler
elde çomakla kimi de
çakıla diz çökmüş kızlar
hızlı hızlı vurur durur
yoklukları düşünür de
filizlenir kızgınlıklar

derelere derelere
acıyı döker yıldızlar
şıpı şıpı
şıpı şıpı

fındıklıklar arasından
derelerden derelerden
çigan sulardan oy uşak
döner kızlar çamaşırdan

derelere derelere
alınterini banıştan
şıpı şıpı
şıpı şıpı

karınca çerçiye türkü

bir sabah karınca bana
"merhaba uşak" demişti
yolda karşıma çıkınca
bakmıştım yüzüne de

yaya gider köyden
kara gözlü karınca
sergisinden mal satmaya
kara gözlü karınca
"batan gemiden mallar"
herkes görmeye koşar
oğlanlar renkli düdük
kızlar allı saçbağı
bom diye patlar balon
ince tel makaralar
"bundan sonra zor gelir
böyle mantar tabanca"
"minik bebe takımı
al boşa gitmez para"
yeni gelinler koşar
"çeyizlik genç kızlara"
incik boncuk küpeler
karınca her şey satar
sarı yaldız bilezik
halka emzik yüzükler

bir gün çıkar karşınıza
kara gözlü karınca
ufak tefek bir adamcık
aklar düşmüş saçına
kaşı gözü kara da

inerseniz bucağa
kadınlar yük taşıya
erkekler çalım sata
bizim yokuş köylerden
varırsanız çarşıya
kara gözlü karınca
karşılar sizi orda

açar renkli sergisini
çengelli iğneler satar
türkü söyler ziller çalar
hemencecik dört yanını
yalnayak çocuklar sarar
şaşkın yüzlü yoksul yüzlü
yalnız bir çift ışıl gözlü
sümüklü çocuklar sarar
karınca kara karınca
hemen başlar güldürmeye
ay çocuklar sevindikçe
kara gözlere yaş iner
kimseler bilmez yüreği
nasıl kuş olur da çırpar
öte yandansa bilinci
der ki "bu işten ne çıkar
bu ayışık çocukları
gene yokluk acı sarar"

karınca işte o zaman
halkı soyup da durmadan
bir rahat yaşayıp giden
solucanlara söverdi
"mutlu zengin yaşayışı
yoksul halkın hakkı" derdi
karınca kara karınca
düşünür durur söverdi

karınca kara karınca
öğlen simitle çay içer
gece kahvelerde yatar
zorundan yaşar giderdi
bir akşam karınca bana
"hoşça kal uşak" demişti
gözleri yaştı giderken
bakmıştım yüzüne de
bakmıştım yüzüne de
"bu son gezişim" demişti
gözleri yaştı giderken
karınca kara karınca
bir daha görülmemişti

incik boncuk satıcı
kara gözlü karınca
allı giysiler satıcı
kara gözlü karınca
biz köylerin bucakların
incik boncuk alıcı
gelinleri genç kızları
ışıl gözlü çocukları
unutmadık seni işte
toplandık bu kel yokuşta
ağlamaklı gülücüklü
yaşar bu türküyü düzdü
biz de söyledik ardınca
karınca kara karınca

hırsız yeğen türküsü

geceyarısı neden emicem
güzelim tavukların çalınır
gündoğumu arandığında
dere içlerinde tüyler bulunur

acaba kim çalar kim çalar
belki çok kurnaz bir çakal

emicem tavukları satarsın
bilirim satmayı seversin
sevivermişim küçük kızını
sakın onu da satarsın

acaba satar mı satar mı
belki üçünü birden satar

kız emice kızı vay kızı
bir gecede vurulduğum ay kızı
eğer emicem vermezse
senle kaçacağız söz olsun

acaba verir mi verir mi
belki de bir hoş karşılar

emicem tavukların çalınır
çalınır da bazı geri salınır
çünkü küçük kızın bana darılır
tavukların sana ders olsun

acaba kim çalar kim çalar
emicem bu ne biçim çakal

bizim börekçi dayı

bizim börekçi dayı
gelir yakası açık
üç teker arabayı
süre süre karşıdan

güneş vurur camına
küçücük arabanın
çokca kor böreğini
ağır yük taşıyanın

meşinli yün başlığı
kara astar önlüğü
dayı börekçi dayı
oy oy oy oy
böreğe ter katığı
böreğe ter katığı

pazar yerine varır
yeni köylü geline
şeker kor öyle verir
kızarmış böreğine

dayı sürüp uzağa
başka yere gitmeden
börek keser çocuğa
para eksik demeden

bizim börekçi dayı
böreği duman keser
börekli ellerini
oy oy oy oy
sarı peşkire siler
sarı peşkire siler

evde kalmış kızın türküsü

ağlama gülbenzi yanağı pembe
ağlama mor çiğdem yahşi karanfil
o ne derin iççekiş o ne inleyiş
ey gözleri gümüş yüreği lale

beṇ ağlamayım da kimler ağlasın
sevdiğim gidiyor güvey olmaya

ağlama öksüz gönülcük kuşu
ağlama serçe zümrüdü anka
o sevdayı bilmez çapkının eşi
iyi ki uğramadı yanına

ben onu sevdiydim benim bildiydim
nasıl dayanırım bu kor acıya

sil ipek mendile gözyaşı sevmez
ey can kız yüreğine karayel değmez

ah oturur ergüvan setin üstünde
südyen örtülerime güller işlerdim
gülsuları dökerdim penceremden
o geçerken yoluna çiçeklerime

yeter gözyaşları gerdanlık olan
yeter ey memesi acıyla dolan

ah cilveli türkücükler söylerdim
bakıp bakıp perdelerin ucundan
aynaları süsler onu beklerdim
eteklerimin cengi fırfırdan

ağlama nergisin otuzsekizi
ağlama ey fırıldakların kızı

ben ağlamayım da kimler ağlasın
sevdiğim gidiyor güvey olmaya
ak gömlek kara urba giyinmiş
gidiyor bir duvaklıyı almaya

ağlama gülşenin mor çam sakızı
çürük reçineler değmesin sana

ah nasıl isterdim o ak duvağı
gelintellerini takıvermeyi
renkli pullar dökünmeyi başımdan
dudağıma gonca gül açtırıp da

ah iççekişi yüreğe diken

yolda sevdiğimin koluna girip
leylak kokularla salınıvermek

ağlama otuzsekiz dereden

defne gölgeli kırlar düşlerdim
yatağına cankızlığımı sermek

ey dudağında su kalmış ibrik

ne evler donatmaya yeterdi
tapucu babasının yiygisi

ey ışkını çiçek açmamış erik

nasıl da silip süpürür evi
gencecik gömlekler dikerdim ona

haydi sal yüreğini bir uçsun

şamfıstık burmalılar yapardım
yiyince tadı unutulmayan

haydi sal yüreğini tutuşsun

ah şunu herkesler bilsin
otuzsekiz yaşımdır bana kıyan

aç göğsünün dillerini korkusuz

ah "güzel değilsin" demezlerdi de
"çirkin değilsin" derlerdi yalan

konuşsun türküler kalmasın susuz

ah ak duvaklar giyseydim ben de
güzel görünürdü en çirkin yalan

ağlama dokunur erir gider can
hele otuzsekizi deviriyorsan

ben ağlamayayım da kimler ağlasın
oysa isteyenler çoktu bir zaman

ey evde kalmış yüreği yanmış
ev gurura dadanmış bir zaman

ilk isteyen sarı kaytan bıyıklı
"ayyaşım" diyordu fotoğrafından

ey gönlü yüce eteği cüce
ağlama şimdi çevrilmez zaman

sonra bir bakkal bile istedi
ama dört bakacak çocuğu olan

haydi dokunma can damarına
kana boğulur yaran o zaman

bir cingöz memur istedi en son
küçücük evciğime göz koyan

içlenme artık derinleme gül
tapucunun oğluna göz koyan

ay güveyi oğlan güveyi oğlan

kızlığını kimselere vermeyen

oy duvardaki çiroz kedi

gülüp gülüp tüylerini yalayan

gülme bana alaylı gibi

ey mart aylarını kutlayan

mart ayların gelir geçer de

oy duvardaki çiroz kedi

bakıverirsin ki bir de

bakıverirsin ki bir de

böyle evde kaldın sen de

oy duvardaki çiroz kedi

mart ayların gelir geçer de

oy

kıranların kızları

canerikler uşak da oy
canerikler gözerikler
sallar dalları dalları

alaca bakırdan güğüm
ay kalçaya dayansa da
keser kolları kolları

yokuşlarda su taşırken
kıranlara uşak da oy
sapar yolları yolları

tutuşturur etekleri
kıranların levin levin
dönen yelleri yelleri

ıslık çalarak kaçırtır
gelin çağda uşak da oy
körpe kızları kızları

peşten bağlar peştemalı
halka bilezik bellere
kiraz alları alları

haçan cilveliyse kızlar
yandan bağlar uşak da oy
oynar belleri belleri

türkü söyleyip salarlar
kıranlardan aşa yele
sevda selleri selleri

canerikler cangözler ah
ağlar bu gözler de ağlar
döker yaşları yaşları

kıranların kızları ah
yoklukların kızlarıdır
kanar içleri içleri

damlarda tütün dizerken
tarlalarda bel bellerken
acı terleri terleri

odunda misir kırmada
bahçelerde yoz evlerde
inler canları canları

çalışırlar didinirler
gül tutmaz menekşe tutmaz
canım elleri elleri

çabalarlar uğraşırlar
gene yokluk gene acı
gülmez yüzleri yüzleri

ah kıranların kızları
ağlarlar da acı acı
çıkmaz sesleri sesleri

ah acının yıldızları
kıranlarda uşak da oy
kalır gizleri gizleri

bilinç türkü olmadıkça
gürül gürül çınmadıkça
doğmaz günleri günleri

doğmaz kurtuluş günleri.

emine halaya türkü

şu trabzan kentinin
ortasında ay
zengin mengin dinlemez
kırar da geçer

emine hala emine
emine hala
değer vermez zenginlerin
kurulmasına

ağzının payını verir
caka satanın
üç düğme mantosu
emine halanın

emine hala emine
emine hala
yiğit yürek olana
deli denir ha

yorulmaz yürek yorulmaz
tutkusu varsa
yorulmaz coşkusu varsa
yürek yorulmaz

insan insanı neden
neden sömürür
aklını yorar yorar da
öylece yürür

emine hala emine
emine hala
yaşanmaz mı sömürüsüz
kardeş kardeş ha

tutkusu yücedir yüce
emine hala
kara mantosunda uşak
üç ilik düğme

emine hala emine
emine hala
ölünür de yaşanmaz mı
türkü türkü ha

kemal usta

kemal ustam tutar
çekiçlen keser
dudağında çivi
tahtalar çakar

sürer testereyi
vurur gönyeyi
çıplak kamyonlara
giydirir hırkayı

kemal ustam nerde
güneşte esner
oturmuş bir güzel
şekerin keser

iskemlesi hasır
yastığı talaş
elleri nasır
alnında güneş

türkü tutturur
garip bir türkü
gelenler geçenler
dinler gülümser

kemal ustam nerde
ölmüş de yaşar
türküsüz kalmış
çekiçlen keser

bir kız kaçırma türküsü

üç basaklı merdivenden
kızı kaçırdılar gece
dalıp incecik belinden

yalılar kızı
fındıklar kızı

geçti dereden gölgesi
ağlaya ağlaya uşak
boğuldu genzinde sesi

çalılar kızı
misirler kızı

ay dikildi başlarına
hiç aman vermedi uşak
kızın kor gözyaşlarına

tütünler kızı
üzümler kızı

yanak titretti bıyığı
kız karşı durdu da uşak
sonra kısıldı çığlığı

moralar kızı
dikenler kızı

boynu bükülü geldiler
sessizce ardarda uşak
bir küçük eve girdiler

bıçaklar kızı
ocaklar kızı

unutuldu gitti sonra
ana eli öptü uşak
karıştı yedi çocuğa

ah kızı kızı
yazıklar kızı

ah kızı kızı
gül duvaksızı

ismail aganın türküsü

"ismail aganın kendi kendisine söylediği türküdür"

şu bizim civan kıyıda
dudak rengi doğan günle
yorganı yer yatağından
açıp kırlarda çiçekle
kuştüyü sıcak koynundan
ayrıl da yarin usulca
ismail aga
yumrulu başlık alaca
ismail aga
pullu takımları al da
ismail aga
su kıpır kıpır oynarken
çakıla kalça kırarken
kaydır filikanı yollan
ismail agam
ismail agam

oy yirmisindeki yürek
deli yürek coşkun yürek
çırpar atar engelleri
sel gibi sel
sel gibi sel
sel gibi sel oy

ismail agam yirmide
sarar elvan duvaklıyı
kara saç al dudaklıyı
tel gibi tel
tel gibi tel
tel gibi tel oy

dere ağzında da kefal
fır döner fırıl dolaşır
ismail agam yirmide
kolu dört yana ulaşır
dal gibi dal
dal gibi dal
dal gibi dal oy

su köpürür çakıla da
yoksulluğu yüze vermez
ismail agam yirmide
suda gençlik eritir de
yoksulluğunu yenemez

ona "kader" demişlerdir
"alınyazı" demişlerdir
"alçakgönül ol da aga
sen çalış hakkın verilir
bu dünyada kimin hakkı
kimde kalır" demişlerdir

yanlış agam yanlış yanlış
bu yoksulluk bu acılar
ak alnına yazılmamış

oy yanlıştır agam yanlış
çalışana vermezler de
kendi alır kendi alır
koluna gücün verir de
ak alnını terletir de
ham demiri filizleten
sudan balık gülümseten
kara toprağı işleten
kendi alır kendi alır
ama gelir elin oğlu
kapar da elinden alır
çalar da elinden alır
yarı açlık bir pay geri
atıverirler önüne
ismail agam
ismail agam

yoksul yuvanın dumanı
silik olur acı olur
böyle agam gördün işte
kızların yoksul yuvandan
gene yoksul yere gider
üç oğlan okusun dersin
biri üçten biri beşten
ayrılıp askere gider
biri alır çantasını
almanya'ya işçi gider
kendi çocuklarına suç
yükler akılsızlar dersin
agam ismail agam oy
yoksulluk varken yakanda
bol keseden dilesen de
kızların mutlu olamaz
oğulların okuyamaz
değişmez çolpaz gidişin
bu kör para düzeninde
döner dolaplar içinde
şansa kalır böyle senin
altmış yıllık didinişin
ismail agam
ismail agam

şimdi kahve köşesinde
dumanların gerisinden
emekleye ağ dokursun
denize bakan masada
çayı çekip yudum yudum
yosun gençliğini agam
dalga gençliğini agam
azar azar tükettiğin
denizle karşı karşıya
abuk sabuk konuşursun
dalıp dalıp konuşursun
göğsünde sönmeden mercan
ismail agam
ismail agam

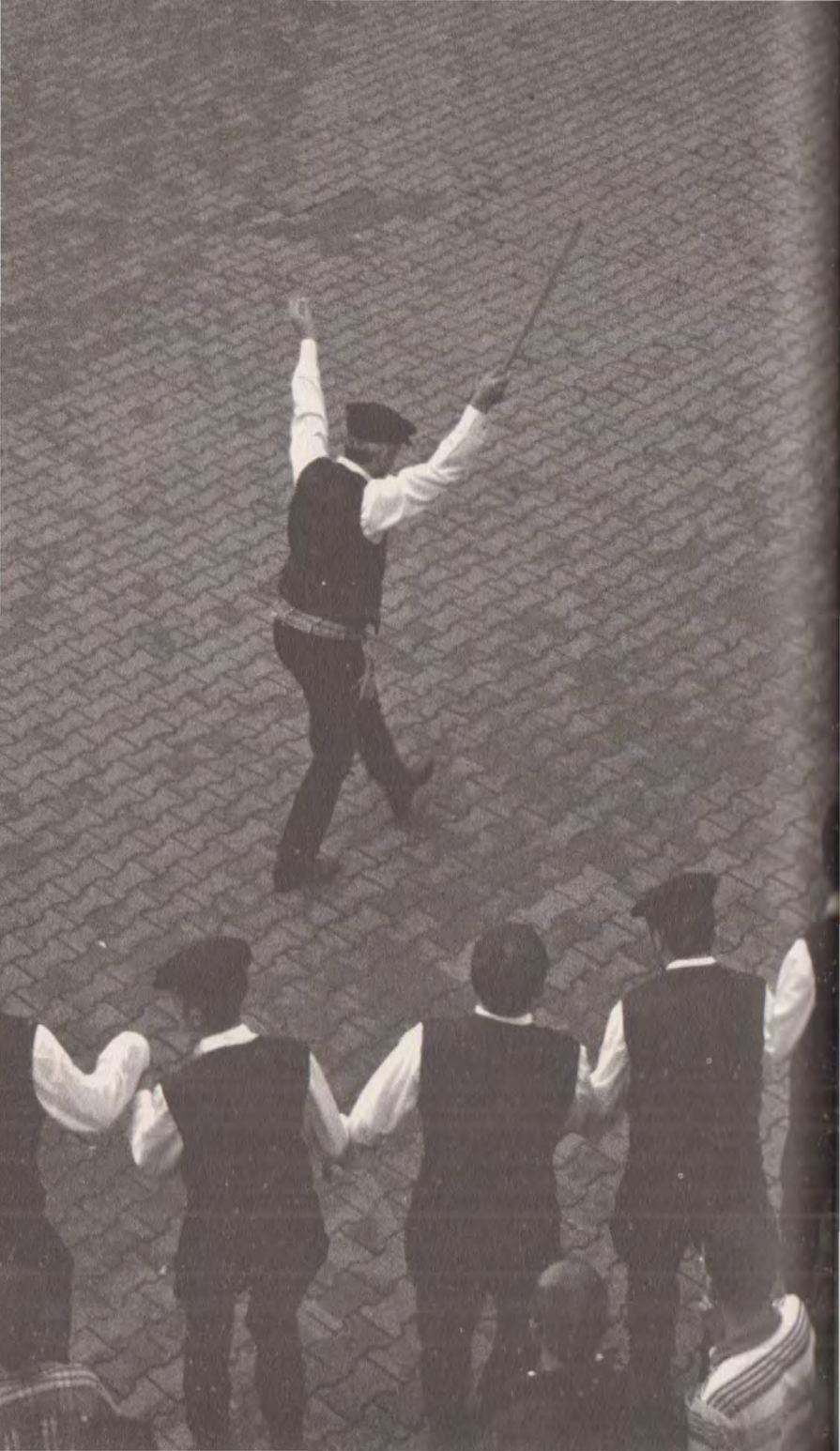
altmışı devirdin
agam altmışı
körükörüne geldin
agam şimdiye
yanaştın ismail
çakıl toprağa

altmışı devirdin
agam altmışı
işin bitmişine
derler yetmişi

agam yetmişi

ismail agam
geç uyandın oy
agam geç kaldın

agam ismail
ismail oy

karasevdalı bir düğün türküsü

"ismail çolak'ın ağıdıdır"

al sürmüş de
al sürmüş de
hasır iskemlede gelin

ak duvaklar
ak kuşlar *ah*

kız bugün gözlerin gümüş

ak ışıklar
ak kuşlar *ah*

bahçede erik dibinde

ak çiçekler
ak kuşlar *ah*

masalar yan yana gelmiş

ak örtüler
ak kuşlar *ah*

gelin akçalarda gelin

ak küpeler
ak kuşlar *ah*

bir gül vermişler eline
al gülmüş de
al gülmüş de

erik dalında üç serçe

ak duvaklar
ak kuşlar *ay*

ikisini anladık da
ya üçüncü serçe nesi

ak çatallar
ak dallar *ay*

kimse kalmamış evlerde
düğünevi yıkılır da
türkü sözü kaçırma vay
ya üçüncü serçe nesi

ak kanatlar
ak dallar *ay*

çağırır düğün sesleri
uzaklardan toy gençleri
uzaklarda boş evlerden
bir ev vardır bir ev vardır
içinde dolaşır biri

ak badana
kara kuş *ah*

uzaktan çalgılar inler
uzaktan çığlıklar gelir
yakaları bağrı açık
geniş omuzlu ismail
o boş evler arasında
ak badana odasında
gözlerinden yaş inmez ki
bakar güneşe bakar da
karalardan karalardan
gayrısını göremez ki
karasevdalı gözler ah
gayrısını göremez ki

kız anası kız anası
ak duvak gelin anası
yüzünü ak gösterip de
yüreğini gizleme vay

kız babası kız babası
ak duvak gelin babası
yüzünü ak gösterip de
yüreğini gizleme vay
sevdayla inata giren
yüreğini gizleme vay
ismail'i tüketip de
sevdalı bağrını yakan

kız duvak kız duvaklı kız
ak duvakları giyip de
yüreğini gizleme vay
sevdayı yarım anlayan
sever görünüp aldayan
yüreğini gizleme vay

eriğin dibinde gelin

ak duvaklar
ak kuşlar *ay*

gençler ortada oynarlar

ak mendiller
ak kuşlar *ay*

güveyi gelin yanına

kara urba
ak kuşlar *ay*

yanına eli geline

ak eldiven
ak kuşlar *ay*

güveyinin rakı kokar
sırılsıklam dudakları
güneş gelir geçiverir
kızarmış al yanakları

al yanaklara
ak kuşlar ay

odalar genç ışıklarla
yanar da geç zaman yanar
erkekler erik bahçede
şişe rakı masalarda

ak rakılar
ak kuşlar ay

gelin babası da güler
gülerken oynar anası
oy kocakarı gülüp de
yüreğini gizleme vay

kör yürekler
ak kuşlar ay

yavaştan diner de sesler
yavaştan gece yavaştan
erik çiçekli bahçede
iskemleler boş kalır vay

ay sıyrılırca buluttan
açılırken o ak duvak
ötelerde ismail ah
bakar da camdan geceye
karalardan karalardan
gayrısını düşünemez
karasevdalı bilinç vay
gayrısını düşünemez

sanılmasın on yıl sonra
öldü ismail ismail
o düğün olduğu gece
öldü ismail ismail
o duvak açıldığında
öldü ismail ismail
karasevdalı yüreğe
ölüm bile iki kere

kara ölüm
kara kuş *ah*

erik dalında üç serçe

kara sevda
kara kuş *ah*

ikisini anladık da
ya üçüncü serçe nesi

kara ölüm
kara kuş *ah*

oy o düğünde düğünde

ak duvaklar
kara kuş *ah*

serçelerin üçüncüsü

kara duvak
kara kuş *ah*

serçelerin üçüncüsü

mardinli kara eşro

çamur dereden su içti
şu mardinli kara eşro

ağalar beyler yüzünden
baba ocağından göçtü

dönülmez yolları seçti
şu mardinli kara eşro

sarı toprağın bağrına
mor kazmayı salladı da

bir kız gördü sevdalandı
gitti geldi istedi de

yoksul diye vermediler
gece gündüz ağladı da

yoksul diye vermediler
türküledi saz çaldı da

bir gün parlattı martini
şu mardinli kara eşro

oynattı ağa atını
şu karasevdalı eşro

sonra kaçırdı kızını
şu deli yürekli eşro

yarin eteği yel yeldir
uçar dağlara dağlara

yarin saçları tel teldir
gözleri dalar sulara

ceylan gerdanında yavrum
ay kamaşır ışıklara

yarin saçlar gül güldür
çeker yüreği düşler

ıssız derede yundular
bağlardan koruk yediler

dağdan dağa köyden köye
bir kondular bir göçtüler

mardinli eşroyla yari
bir gün pusuya düştüler

bir yandan jandarmalar
ardarda tetik düştüler

bir yandan kör yanaşmalar
çala kurşun yetiştiler

mardinli eşroyla yari
cansız ellere uçtular

mardin suyu mardin ağlar
eşro tüfengi uykusu

oy dağlar gece kuyusu
ay bakar da ay bakar da

titrenir de kızarır su
eşroyla yarini ağlar

çamur dereden su içti
şu mardin'li kara eşro

yariyle gönle erişti
şu karasevdalı eşro

sazlar yelelendi çaldı
yanık türküye dönüştü

bir fırat türküsü

fırat akar bir yanından
çorak ellerin ellerin
bir yanından dicle gelir
gelir de yayılır gelir
karşıda karşıya canlar
biner de kelek yüzdürür
oy yalnayak bala canlar
çorak ellerin ellerin

— antepliyim ben fıratlım
acı biberi severim

— ben de fırat'ın kuluyum
acı dilberi severim

— fıratlım yanağım aldır
fıstığı dişle kırarım

— sen dile kimse dinlemem
alır da seni kaçarım

can yolumuz budur bizim
acı biber koruk üzüm
sarı toprak çorak toprak
her şeyimiz budur bizim
aç kalırız ölürüz de
can susuz sürünürüz de
ağalardan jandarmadan
türlü zulüm görürüz de
halımız sorulmaz bizim
halımız bilinmez bizim
sevdaya tutuluruz da
sevdamız hoş olmaz bizim

suboyları batak olur
sivrisineği ürmeye
bala canlar yavru canlar
doğar büyük sürünmeye
ağa tarlasına sarı
öküz gibi sürülmeye
bala canlar yavrucaklar
oy gözleri kan çanaklar
bugün acı susuşunuz
yarın gelip doruklaşır
biter haksızlıklar biter
halk düğününde namlular
ışıklanır halay çeker

fırat akar bir yanından
çorak ellerin ellerin
bir yanından dicle gelir
gelir de yayılır gelir
kanat açar bozkır kuşu
gölgeden gölgeye gelir
kanatları yürek yürek
fırat fırat çırpa çırpa
çorak ellerin ellerin

kırkça

kırk dereden su taşısam
yorulmam dostlar yorulmam
türkü söyleye söyleye

kırk ozandan saz dinlesem
usanmam yine usanmam
ezgi belleye belleye

kırk gün kırk gece düğünsem
durulmam yine durulmam
coşum eğlene eğlene

kırk kanattan bir tüy alsam
karaltmam yazım karaltmam
yazıç damlaya damlaya

kırk basamak göğe çıksam
unutmam doğrum unutmam
yüküm azlaya azlaya

kırk kat yer dibine düşsem
yitirmem umut yitirmem
canım sızlaya sızlaya

kırk türlü ışığa bansam
doyamam yine doyamam
ışık yakmaya yakmaya

kırk yoksulla yola çıksam
yine de yoksul darıltmam
gönlün almaya almaya

kırk harami yolum kesse
dönmem onbeşler yolundan
ölsem kanlaya kanlaya

kırk türkümle kırık dökük
çalınsam dostlar çalınsam
sazlar banlaya banlaya

kırktan sonra sürer nice
yeter ki ozan türküce
yaman söyleye söyleye

Notlar

ilk türkü

çın kesilmiş: semsessiz olmuş, çıtı çıkmayan.

gün ışır

evetler: acele eder.

dönel: pervane.

erkenlikte söylenen bir balıkçı türküsü

zıpka: karadeniz bölgesinde, halkın eskiden giydiği kara dokumadan yelek ve pantolon.

kugar: yemiş toplarken kullanılan bir ucu çengel sırık.

günaydın

zırgan: ısırgan otu.

karşılama

felek: bir çeşit kızak.

kız fadime türküsü

kugul: ucu sivri başlık.

delikanlıya türkü

koytak: kuytu, karanlık yer.

çan yalının civan eli

çan: trabzon ve yöresinde yaşayan ilk halk ve bölgeye verilen ad.

uzunsokak: trabzon'un en işlek ana sokağı.

çömlekçi türküsü

çömlekçi: trabzon limanının yakınındaki mahalle.

atarabacı seyfi

çaykara: trabzon'un doğusunda bir ilçe.

hacı yar hacı

yomra: trabzon'un doğusunda küçük bir ilçe.

sevdasını gizleyen

moloz: trabzon'un pazaryerine yakın yalı mahallesi.

faroz türküsü

faroz: trabzon'un batı yönündeki balıkçı mahallesi.

yoroz: trabzon'un batısındaki en büyük karaburnu.

bizim yalının kızları

yufka: kıyıda sığ suların olduğu yerler.

geceyarılarında ağlayan çocuk

beysun şenol (1971-2013): şairin yakın akrabası; şair, bedensel engelli akrabasını ziyaret ettiğinde mızıka çalarak onu mutlu ederdi.

karayemiş: trabzon yöresinde salkımla yemişi olan bir tür taflana verilen ad.

kıranların kızları

kıran: tepe üstü, yamaçlardaki düzleme yerler.

levin levin dönmek: dört dönmek.

haçan: eğer ki, şayet.

bir kız kaçırma türküsü

mora: böğürtlen

bir fırat türküsü

kelek: manda derisinden yapılmış basit sal, kayık.

kırkça

yazıç: kalem.

İçindekiler

Sunuş *9*

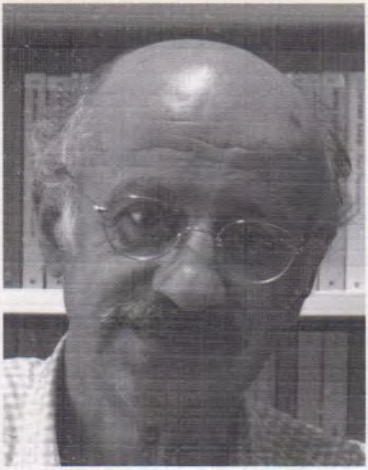
Sunu *21*

ilk türkü *23*
gün ışır *25*
akar yakamoz *27*
yaralı türkü *31*
deli hasan türküsü *32*
erkenlikte söylenen bir balıkçı türküsü *37*
günaydın *43*

karşılama
uyanış *49*
ava doğru *51*
av *53*
acı *56*

kız fadime türküsü *61*
delikanlıya türkü *63*
çan yalının civan eli *64*
belediye önlerinde *65*
çömlekçi türküsü *68*
atarabacı seyfi *71*
bekçi kazım türküsü *73*
çömlekçili çıraklara türkü *74*
hacı yar hacı *76*
sırça kahvede *79*

yalıdan gidenler *83*
sevdasını gizleyen *86*
faroz türküsü *91*
delikanlıya ikinci türkü *93*
bizim yalının kızları *95*
kara zeytin dalında *98*
alacakuş *99*
geceyarılarında ağlayan çocuk *101*
fındıklar arasından *103*
karınca çerçiye türkü *107*
hırsız yeğen türküsü *110*
bizim börekçi dayı *112*
evde kalmış kızın türküsü *115*
kıranların kızları *123*
emine halaya türkü *127*
kemal usta *129*
bir kız kaçırma türküsü *131*
ismail aganın türküsü *135*
karasevdalı bir düğün türküsü *145*
mardinli kara eşro *158*
bir fırat türküsü *163*
kırkça *168*
Notlar *171*

Yaşar Miraç (1953) İlk şiirleri 1960'lı yılların sonunda Trabzon'daki yerel gazetelerde yayımlanan Yaşar Miraç, 1979 yılında okura ulaşan *Trabzonlu Delikanlı* adlı kitabıyla şiir dünyasında büyük bir ilginin odağı olmuştu. Bazı eleştirmenler tarafından "Yeni Halk Şiiri"nin öncü kitabı olarak selamlanan *Trabzonlu Delikanlı* dönemin önde gelen ödüllerinden 1980 Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü'ne değer görüldü. Aradan geçen kırk yıla yakın zaman, şairin "lacivert ülke"sinin bu başyapıtını Türkçe şiir kütüphanemizin en önemli kitaplarından biri olarak kayda geçirmiştir. Bugün *Trabzonlu Delikanlı*, şiir kitaplarının on binlerce okura ulaştığı altın çağın parıltılı bir anısı olarak değil, şiire getirdiği biçim özellikleri ve istisnai lirizmiyle de hâlâ çok önemli bir yerde durmaktadır.

Günümüz şiir okurunun özlemini duyduğu, yakın yıllara kadar bu toplumu birbirine bağlayan ve bugün neredeyse yitirilmeye yüz tutmuş kültürel dokunun iyicil, dayanışmacı, paylaşımcı öğelerini mucizevi biçimde bir araya getiren imgesel bir fresk olarak okunabilir *Trabzonlu Delikanlı*. Ne yazık ki, gitgide daha fazla uzaklaştığımız aşka, kardeşliğe, dostluğa, yoldaşlığa yakılmış "lacivert" bir ağıt olarak da...

ISBN 978-6
9 786053